

Міністерство освіти і науки України
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра аналітичної економіки та природокористування

Затверджено
Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Гаврилюк С.В. _____
« ____ » _____ 20 ____ р.

Економічна теорія

Робоча програма
нормативної навчальної дисципліни
підготовки бакалавра напрямів підготовки
6.140101 «готельно-ресторанна справа», 6.140103 «туризм»

Луцьк – 2016

Робоча програма навчальної дисципліни «Економічна теорія» для студентів 2 курсу напрямів підготовки 6.140101 «готельно-ресторанна справа», 6.140103 «туризм». – 27 серпня 2016 року. – 33 с.

Розробники:

к.е.н., доцент кафедри аналітичної економіки

та природокористування _____ Матвійчук Н.М.

к.е.н., доцент кафедри аналітичної економіки

та природокористування _____ Єлісєєва Л.В.

Рецензент:

д.е.н., проф., завідувач кафедри аналітичної економіки

та природокористування _____ Стрішенець О. М.

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри аналітичної економіки та природокористування

протокол № 1 від 29 серпня 2016 р.

Завідувач кафедри: _____ (Стрішенець О.М.)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету економіки та управління

протокол № _____ від _____ 2016 р.

Голова науково-методичної

комісії факультету _____ (Бегун С.І.)

Робоча програма навчальної дисципліни

схвалена науково-методичною радою університету

протокол № _____ від _____ 2016 р.

Вступ

Робоча програма навчальної дисципліни “Економічна теорія” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів напряму підготовки “Готельно-ресторанна справа», «Туризм».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є проблеми ефективності використання суспільством обмежених виробничих ресурсів і шляхів досягнення максимально ефективних результатів у задоволенні невпинно зростаючих людських потреб.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна “Економічна теорія” є методологічною основою для всіх економічних наук: “Макроекономіка”, “Мікроекономіка”, “Економіка підприємства”, “Маркетинг”, “Фінанси” підприємств, “Державні фінанси” та ін.

Робоча програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів**:

1. Загальні засади економічного розвитку.
2. Теоретичні основи мікроекономіки.
3. Загальні основи макроекономічних явищ та процесів.
4. Теоретичні основи макроекономічної політики та рівноваги відкритої макроекономічної системи

Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів - 9	1401 – Сфера обслуговування	нормативна
Модулів - 4	6.140101 - Готельно-ресторанна справа, 6.140103 - Туризм	Рік підготовки – 2
Змістових модулів – 4		Семестр – 3, 4
ІНДЗ: немає		Лекції - 36 год.
Загальна кількість годин - 270		Практичні – 70 год.
Тижневих годин (для денної форми навчання): Аудиторних - 2 самостійної роботи - 4 консультацій – 0,5	бакалавр	Самостійна робота - 146 год.
		Консультації - 18 год.
		Форма контролю: <u>залік, іспит</u>

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Економічна теорія» є комплексне вивчення економічних категорій та процесів, закономірностей функціонування економічних систем, поведінки господарюючих суб'єктів в ринкових умовах, ґрунтовне пізнання проблем ефективності використання суспільством обмежених виробничих ресурсів і шляхів досягнення максимально ефективних результатів у задоволенні невідпинно зростаючих людських потреб.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Економічна теорія» є:

- володіти категоріальним апаратом та методологією дослідження;
- науково обґрунтувати загальні основи економічного життя суспільства;
- сформуувати адекватні уявлення про суть економічних явищ і їх взаємозв'язки;
- вивчити механізм дії економічних законів і їх використання людьми у процесі господарської діяльності;
- визначити суттєві риси та особливості розвитку економічних систем;
- з'ясувати роль економічної теорії у розробці шляхів формування соціально-орієнтованої економічної системи суспільства;
- сформуувати культуру економічного мислення
- навчити практично застосовувати здобуті знання, приймати оптимальні господарські рішення в умовах обмежених виробничих ресурсів з метою задоволення потреб індивіда та суспільства на мікро- та макрорівні.

Після вивчення дисципліни студенти повинні:

знати :

- економічні категорії та економічні закони;
- закономірності та особливості функціонування економічних систем;
- загальні основи суспільного виробництва і закономірності його розвитку;
- термінологію і основні методи економічного аналізу на мікро- та макрорівні;
- проблеми економіки, закономірності її розвитку, суперечності, методи регулювання;
- принципи раціонального поведіння господарських суб'єктів на ринку;
- економічні основи функціонування та розвитку світового господарства.

вміти :

- використовувати знання про економічні категорії і закони для аналізу основних економічних явищ та процесів в світі, країні, регіоні;
- застосовувати методи економічного аналізу при дослідженні економічних процесів та явищ;
- аналізувати особливості розвитку та становлення економічних відносин між людьми у процесі господарської діяльності.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні засади економічного розвитку

Тема 1. Економічна теорія як наука

Економіка як складова теорії та практики в суспільстві. Економічна теорія як наука. Еволюція предмету та основні школи економічної теорії (меркантилізм, фізіократи, класична політична економія, марксизм, маржиналізм, кейнсіанство, монетаризм, інституціоналізм та неоінституціоналізм). Економічні категорії і закони.

Класифікація економічних законів (всезагальні, загальні і специфічні). Функції економічної теорії (пізнавальна, методологічна, практична, прогностична, виховна). Структура навчального курсу “Основи економічної теорії”: політекономія, мікроекономіка, макроекономіка, мегаекономіка, мезоекономіка. Методи дослідження економічних явищ.

Тема 2. Економічна система та відносини власності

Зміст і структурні елементи економічної системи. Продуктивні сили і виробничі відносини. Господарський механізм. Формаційний та цивілізаційний підходи до процесів суспільного розвитку. Поняття “цивілізація”. Аграрне суспільство. Індустріальне суспільство. Постіндустріальне суспільство. Типи економічних систем, їх характеристика. Економічні системи ринкового типу: ринкова економіка вільної конкуренції (чистий капіталізм), сучасна змішана ринкова економіка. Економічні системи неринкового типу: традиційна система, адміністративно-командна система. Сучасні моделі змішаної економіки. Відносини власності в економічній системі. Об’єкти і суб’єкти власності. Юридичний та економічний аспекти власності. «Тріада власності»: володіння, користування, розпорядження. Типи, види і форми власності. Приватна власність. Суспільна власність.

Тема 3. Економічні потреби суспільства та їх зв'язок з виробництвом

Економічні потреби суспільства, їх суть і структура. "Піраміда потреб" А. Маслоу. Закон зростання потреб. Економічні блага: споживчі і виробничі, матеріальні і нематеріальні. Економічні інтереси. Поняття виробництва. Поняття суспільного виробництва і його форми. Натуральне господарство і товарне виробництво. Матеріальне й нематеріальне виробництво. Основні економічні фактори (ресурси) виробництва, їх взаємодія. Проблеми сучасного виробництва: обмеженість ресурсів і безмежність потреб. Крива виробничих можливостей.

Тема 4. Товарне виробництво як основа ринкової економіки

Поняття ринку, його характерні риси, основні принципи функціонування. Структура ринку. Функції ринку: інтегруюча, інформаційна, регулююча, стимулююча, санаційна, розподільча, алокаційна. Інфраструктура ринку: суть і структура. Функції інфраструктури. Біржі як елемент інфраструктури ринку. Товарні, валютні, фондові біржі та їх характеристика. Цінні папери. Біржа праці.

Тема 5. Гроші та грошова система

Сутність та походження грошей. Еволюція грошових відносин. Форми вартості: проста, розгорнута, грошова. Функції грошей та їх характеристика. Види грошей: товарні, символічні (паперові), кредитні, електронні. Грошова маса та грошові агрегати. Грошовий обіг та його закони. Грошова маса та грошові агрегати. Ліквідність. Грошовий обіг та його закони. Безготівковий та готівковий обіг. Грошова система та її елементи. Види грошових систем: біметалізм, монометалізм, система паперово-кредитних грошей.

Змістовий модуль 2. Теоретичні основи мікроекономіки

Тема 6. Основи мікроекономічного аналізу

Мікроекономічні суб’єкти (домогосподарство, підприємство, держава) та їх поведінка в ринковій економіці. Суть попиту та фактори, що його визначають. Товари-

субститути та товари-комплементи. Закон попиту. Крива попиту. Зміни в попиті. Зміни величини попиту. Пропозиція. Зміст та фактори, що на неї впливають. Крива пропозиції. Закон пропозиції. Зміни величини пропозиції. Зміни в пропозиції. Ринкова рівновага та механізм ринкового ціноутворення. Дефіцит і надлишок товарів на ринку як прояви порушення ринкової рівноваги. Еластичність попиту і пропозиції. Еластичність попиту за ціною, доходом і перехресна еластичність.

Тема 7. Теорія граничної корисності і поведінки споживача

Показники корисності і перший закон Госсена. Сутність економічної корисності, загальна і гранична корисність. Три основні гіпотези щодо поведінки споживача. Функції корисності. Співвідношення між лініями граничної корисності та індивідуального попиту. Ціна попиту і гранична корисність. Точка повного насичення потреби споживача. Функція корисності і бюджетна лінія. Лінія нульового надлишку та другий закон Госсена. Побудова лінії нульового споживчого надлишку. Лінія середньої корисності та середніх цін попиту. Другий закон Госсена та оптимум споживача.

Тема 8. Теорія поведінки споживача: ординалістський підхід

Вибір, уподобання, аксіоми уподобань. Основи вибору споживача. Відмінність між уподобаннями та вибором. Система уподобань: аксіома порівнянності, аксіома транзитивності, аксіома монотонності, аксіома незалежності. Крива байдужості, гранична норма заміщення. Властивості кривої байдужості. Перехід на інший рівень задоволення потреб: карта байдужості. Рух вздовж кривої байдужості, гранична норма заміщення. Бюджетна лінія та вибір споживача. Бюджетні обмеження, рівняння бюджетної лінії. Рівновага споживача: аналіз та графічна інтерпретація.

Тема 9. Аналіз поведінки споживача

Реакція споживача на зміни цін. Взаємозв'язок лінії „ціна-споживання” та лінії індивідуального попиту. Ефект заміщення та ефект доходу для якісних товарів. Дж. Хікс і Е. Слуцький щодо ефекту зміни ціни. Ефект заміщення та ефект доходу для менш якісних товарів. Реакція споживача на зміну доходу. Крива „дохід-споживання” для якісних і менш якісних товарів. Криві Енгеля для якісних, менш якісних та агрегованої групи благ.

Тема 10. Підприємництво в ринковій економіці

Підприємництво, його суть, основні принципи та функції. Умови існування підприємництва. Суб'єкти і об'єкти підприємницької діяльності. Види підприємницької діяльності. Підприємство як суб'єкт підприємницької діяльності. Основні ознаки підприємств. Організаційні форми підприємств, їх переваги та обмеження: одноосібне підприємство, партнерство (товариство), корпорація. Види господарських товариств: повне, товариство з обмеженою відповідальністю, командитне товариство. Публічні акціонерні товариства. Приватні акціонерні товариства. Види підприємств за розміром та формою власності. Державні підприємства. Комунальні підприємства. Великі, середні і малі підприємства. Об'єднання підприємств у ринковій економіці: картелі, синдикати, трести, концерни, конгломерати, ФПГ.

Тема 11. Варіації факторів виробництва та оптимум виробника

Виробництво з одним змінним ресурсом (фактором). Виробництво і фактори виробництва. Правило мінімізації витрат. Вибір виробничої технології. Ізокванта. Зони

технічного (технологічного) заміщення. Рівновага виробника. Шлях розвитку та економія від масштабу.

Тема 12. Доходи і витрати підприємства

Сутність витрат виробництва. Бухгалтерський підхід до витрат. Економічний підхід до витрат підприємства. Витрати виробництва у короткостроковому періоді. Зовнішні (явні) і внутрішні (неявні) витрати. Нормальний прибуток. Постійні витрати. Змінні витрати. Валові і середні витрати. Граничні витрати. Загальні витрати. Витрати виробництва в довгостроковому періоді. Собівартість продукції: види та шляхи зниження. Дохід підприємства: загальний, середній, граничний. Прибуток і його економічна природа. Норма прибутку (рентабельність) і чинники, що її визначають. Основні напрями використання прибутку.

Тема 13. Ринок досконалої конкуренції

Поведінка підприємства на ринку чистої конкуренції в короткостроковому періоді. Крива попиту і граничний дохід. Короткостроковий період на ринку: методи загальних і граничних показників. Типи фірм в короткостроковому періоді. Крива пропозиції конкурентного підприємства і галузі. Конкурентне підприємство в довгостроковому періоді. Нормальний прибуток: умови максимізації. Механізм функціонування підприємства в довгостроковому періоді. Характер довгострокової кривої пропозиції конкурентних підприємств. Зміна витрат під впливом зміни кількості підприємств. Галузі, витрати яких зростають, не змінюються і зменшуються. Ефективність ринку чистої конкуренції. Умови досягнення економічної ефективності та ринок чистої конкуренції. Недоліки ринку.

Тема 14. Чиста монополія

Види і характеристика чистої монополії. Основні риси чистої монополії. Види чистої монополії. Бар'єри для входження в галузь. Вибір ціни та обсягу виробництва чистим монополістом. Спадний характер попиту та ціноутворення чистого монополіста. Еластичність попиту та максимізація прибутку чистого монополіста. Довгостроковий період на ринку чистої монополії. Цінова дискримінація за умов чистої монополії. Суть та умови проведення цінової дискримінації. Види цінової дискримінації. Способи проведення та наслідки цінової дискримінації. Державне регулювання ціноутворення природних монополістів. Середні загальні і граничні витрати природних монополій. Суспільно-оптимальна ціна та її наслідки. Ціна, що забезпечує справедливий прибуток та ефективність. Ефективність монополії. Аргументи проти існування монополізму. Аргументи на користь монополії.

Тема 15. Олігополія та монополістична конкуренція

Характеристика ринку олігополії. Основні риси і види олігополії. Концентрація виробництва та показники вимірювання її рівня. Недосконалість показників концентрації. Моделі некооперативної поведінки на ринку олігополії. „Цінова” війна. Модель Курно та модель Бертрана. „Дилема ув'язненого” та високий рівень цін. Ламана крива попиту та відносна стабільність цін. Кооперативна поведінка на ринку олігополії та антимонопольне регулювання діяльності підприємств. Картель та таємна змова. Антимонопольні закони розвинутих країн. Антимонопольне регулювання підприємств в Україні.

Характеристика ринку монополістичної конкуренції. Основні риси ринку. Форми

диференціації товару. Умови створення нових підприємств та деякі фінансові бар'єри. Підприємство на ринку монополістичної конкуренції в коротко- і довгостроковому періоді. Економічний прибуток та збитки на ринку в короткостроковому періоді. Вплив зміни кількості товарів-замінників на еластичність попиту. Нормальний прибуток на ринку в довгостроковому періоді. Ефективність ринку та нецінова конкуренція. Неефективний розподіл та неефективне використання обмежених ресурсів. Форми нецінової конкуренції на ринку. Ефективність реклами.

Тема 16. Ринок ресурсів.

Фактори, що визначають формування попиту на ресурс та показники, які їх відображають. Фактори зміни попиту та цінової еластичності попиту на ресурс. Фактори, що спричиняють зміни величини попиту та попиту на ресурс. Сутність цінової еластичності попиту на ресурс та її види. Фактори зміни цінової еластичності попиту на ресурс. Оптимальне співвідношення ресурсів в процесі виробництва товару. Умови мінімізації витрат. Граничний дохід ресурсу та умови максимізації прибутку.

Тема 17. Ринок праці

Характер кривої пропозиції праці. Ставка зарплати та її види. Альтернативний вибір робітника. Ефект заміщення та ефект доходу. Ринкова крива пропозиції праці. Конкурентний ринок праці та ставка зарплати. Риси конкурентного ринку. Формування ринкової ставки зарплати та крива пропозиція праці. Умови максимізації прибутку конкурентного підприємства. Монопсонія та ставка зарплати. Граничні витрати праці та ставка зарплати. Максимізація прибутку монополиста. Умови максимізації прибутку підприємства за різних структур ринку блага і праці. Профспілки та ставка зарплати. Методи збільшення попиту на працю. Шляхи зменшення пропозиції праці. Подвійна монополія на ринку праці та її наслідки. Причини диференціації зарплати. Інвестиції в людський капітал. Суть інвестицій в людський капітал. Види інвестицій. Теорія людського капіталу та ефективної ставки зарплати.

Тема 18. Ринки капіталу та землі

Капітал як матеріальна основа підприємницької діяльності. Властивості і види капіталу. Основний та оборотний капітал. Фізичне та моральне зношування основного капіталу. Амортизація. Активна і пасивна частина основного капіталу. Форми капіталу (виробнича, товарна, грошова), його кругообіг та оборот. Відсоток та фактори його зміни. Дисконтування. Номінальна і реальна відсоткова ставка. Особливості ринку землі. Попит на землю та її пропозиція. Земельна рента та її види: диференційована, абсолютна й монополна.

Тема 19. Загальна рівновага та економіка добробуту

Аналіз загальної рівноваги. Ринки супутніх товарів, ефект зворотного зв'язку. Модель загальної рівноваги на конкурентних ринках. Умови ефективного розміщення ресурсів. Ефективність та рівновага в економіці обміну. Сутність економіки обміну. Діаграма Еджуорта, крива контрактів. Парето ефективний розподіл благ. Ефективність у виробництві. Діаграма Еджуорта у виробництві. Гранична норма технологічного заміщення. Ефективний обсяг благ. Критерії оцінки добробуту. Суть теорії добробуту. Критерії оцінки добробуту різних вчених.

Тема 20. Інституціональні аспекти ринкового господарства

Права власності та трансакційні витрати: сутність, види. Роль держави в ринковій

економіці. Суть екстерналій (зовнішніх ефектів) та їх вплив на ефективність. Характеристика негативних і позитивних екстерналій. Причини виникнення екстерналій. Вплив екстерналій на ефективність. Способи захисту від екстерналій. Визначення прав власності, теорема Коуза. Податок на обсяг продукції, субсидії, стандарти і система штрафів. Основи теорії суспільного вибору. Д. Б'юкенен та створення суспільних благ. Обсяг суспільного блага: метод порівняння граничної вигоди і граничних витрат. Створення громадських благ за умов прямої демократії. Обсяг громадського блага за умов: рівного розподілу вигоди і витрат; розподіл вигоди пропорційно витратам; рівний розподіл вигоди і нерівний розподіл витрат. Теорія „середнього” виборця. Створення громадських благ за умов представницької демократії.

Змістовий модуль 3. Загальні основи макроекономічних явищ та процесів

Тема 21. Макроекономіка як наука

Вступ до макроекономіки. Місце макроекономіки в економічній науці. Суперечності між суспільними потребами та економічними ресурсами – головна проблема макроекономіки. Ефективність економіки та основне завдання макроекономіки. Об'єкт і предмет макроекономіки. Змішана економічна система як об'єкт макроекономіки. Моделі змішаної економіки. Суб'єкти змішаної економіки. Механізм функціонування економіки як предмет макроекономіки. Позитивна й нормативна функції макроекономіки. Макроекономіка та економічна політика. Історія розвитку макроекономічної науки. Економічна таблиця Кене як перша спроба макроекономічного моделювання. Макроекономічні ідеї класичної теорії. Кейнсіанська революція в макроекономіці. Некейнсіанська та неокласична теорії.

Тема 22. Макроекономічна модель кругообігу ресурсів, продуктів і доходів.

Поняття потоку й запасу. Макроекономічний кругообіг в умовах ринку. Модель взаємодії між суб'єктами ринку. Аналіз потоків витрат, доходів та продуктів. Двосекторна модель кругообігу доходів і продуктів. Роль фінансових посередників в економічному кругообігу. Модель кругообігу закритої економіки за участю держави. Умови економічної рівноваги. Вплив зовнішньоекономічної діяльності на макроекономічний кругообіг. Поняття «витоків» та «ін'єкцій».

Тема 23. Система національних рахунків та її основні показники.

Система національних рахунків як нормативна база макроекономічного аналізу. Суть системи національних рахунків та її відмінність від системи балансу народного господарства. Основні методологічні принципи системи національних рахунків. Показники СНР. Основні категорії СНР: випуск, кінцева, проміжна продукція, додана вартість, резиденти. Основні класифікації, що використовуються в СНР: інституційні одиниці сектору та галузі економіки, економічні операції. Поняття валового внутрішнього продукту (ВВП). Методи розрахунку ВВП: виробничий, кінцевого використання, розподільчий. Валова та додана вартість. Сутність і розрахунки макроекономічних показників ВВП на душу населення. Валовий національний дохід. Валовий національний використовуваний дохід.

Тема 24. Макроекономічні показники в системі національних рахунків.

Номінальні та реальні макроекономічні показники. Номінальний та реальний ВВП. Темпи зростання та приросту ВВП. Похідні макроекономічні показники: ЧВП, ЧНД, НД, ОД, ВД. Національні заощадження. Особистий дохід. Використовуваний дохід.

Національне багатство. Постійні та поточні ціни. Дефлятор ВВП. Індeksi цін (індекс Ласпейреса, індекс споживчих цін, індекс Пааше, індекс Фішера) та їх недоліки. Методи коригування макроекономічних показників: інфлювання та дефлювання. Фактичний та потенційний обсяг національного виробництва. Чистий економічний добробут (ЧЕД). Нові макроекономічні показники: індекс людського розвитку, індекс економічної свободи, рівень глобалізації, рівень тінізації.

Тема 25. Циклічність як форма економічного розвитку.

Сутність та причини виникнення економічних циклів. Моделі економічних коливань. Кейнсіанські моделі економічних коливань: модель Самуельсона – Хікса (мультиплікатора – акселератора), модель Калдора. Неокласичні моделі економічних коливань: модель реального економічного циклу, стохастична модель циклу. Класичний діловий (промисловий) цикл та характеристика його фаз: кризи, депресії, поживавлення та підйому. Тренд. Графічне зображення класичного ділового циклу. Рецесія. Види циклів. Короткі цикли Дж. Кітчина. Середні цикли К. Жугляра. Будівельні цикли С. Кузнеця. Довгі цикли М. Кондратьєва. Теорії причин виникнення циклів. Причини трансформації класичного ділового циклу в сучасні економічні коливання. Нециклічні коливання. Структурні кризи: види та особливості. Системна криза. Державне антициклічне регулювання.

Тема 26. Зайнятість та безробіття в національній економіці.

Безробіття як порушення макроекономічної рівноваги. Концепції зайнятості та їх еволюція. Теорії безробіття: класична, кейнсіанська, концепція природного безробіття М.Фрідмана. Інституційне та неінституційне населення. Економічно активне населення. Економічно неактивне населення (поза робочою силою). Зайнятість і безробіття як макроекономічні явища. Форми зайнятості. Рівень зайнятості. Функції безробіття. Рівень безробіття. Основні види безробіття: фрикційне, структурне, циклічне. Природний рівень безробіття. Приховане безробіття та прихована зайнятість. Соціально-економічні наслідки безробіття. Зв'язок інфляції та безробіття. Крива А.Філіпса. Закон А.Оукена. Заходи держави, спрямовані на обмеження безробіття.

Тема 27. Інфляційний механізм

Інфляція. Монетарні та немонетарні теорії інфляції. Вимірювання інфляції: індекси та темп інфляції. Види інфляції. Інфляція попиту. Інфляція витрат (пропозиції). Передбачувана та непередбачувана інфляція. Відкрита й латентна інфляція. Природний рівень інфляції. Помірна, галопуюча та гіперінфляція. Дефляція. Стагфляція. Сламфляція. Соціально-економічні наслідки передбачуваної та непередбачуваної інфляції. Інфляційна спіраль. Ефект Фішера. Ефект Олівера-Танзі. Інфляційний податок. Сеньйораж. Механізм антиінфляційної політики. Правило – 70. Наслідки інфляції попиту та інфляції витрат. Основні напрями антиінфляційної політики: адаптивна та активна.

Тема 28. Товарний ринок

Сукупний попит. Сутність сукупного попиту та його відмінність від індивідуального попиту. Крива сукупного попиту. Цінові фактори сукупного попиту: ефект процентної ставки, ефект багатства, ефект імпортих закупок. Нецінові фактори сукупного попиту та їх вплив на криву сукупного попиту.

Сукупне пропонування. Вплив товарних цін на сукупне пропонування. Крива сукупного пропонування залежно від фази економічного циклу. Кейнсіанський, проміжний та класичний відрізки кривої сукупного пропонування. Нецінові фактори сукупного пропонування.

Сукупний попит — сукупне пропонування як модель економічної рівноваги. Рівноважні ціни та рівноважний рівень виробництва. Механізм досягнення рівноваги в економіці на окремих відрізках кривої сукупного пропонування. Ефект храповика.

Тема 29. Грошовий ринок. Попит на гроші.

Ринок грошей : зміст, об'єкти, суб'єкти, структура. Зміст, структура та вимір грошової маси. Ліквідність грошових засобів. Грошові агрегати. Власне гроші та майже гроші. Кейнсіанська, класична, неокласична, монетаристська модель попиту на гроші. Структура сукупного попиту на гроші: трансакційний попит на гроші і попит на гроші як активи. Фактори впливу на сукупний попит на гроші: ВВП, процентна ставка тощо. Процентна ставка як ціна грошей. Реальна та номінальна процентна ставка. Рівноважна процентна ставка. Чинники, які визначають рівень процентної стави в економіці.

Тема 30. Пропозиція та рівновага на ринку грошей.

Грошова маса та грошова база. Банківські резерви та їх структура. Грошовий мультиплікатор: простий та повний. Коефіцієнт депонування. Коефіцієнт резервування. Пропозиція грошей трьома суб'єктами: Центральним банком, комерційними банками та небанківським сектором. Модель створення банками нових грошей. Рівновага грошового ринку: короткострокова та довгострокова. Зв'язок процентної ставки та цін на облігації.

Тема 31. Ринок праці.

Попит на працю: класичний і кейнсіанський підходи. Пропозиція праці. Рівновага на ринку праці. Рівновага ринку праці – повна зайнятість. Нерівновага на ринку праці – неповна або надлишкова зайнятість. Попит на працю (L^D) та фактори, що на нього впливають. Ціна попиту на працю. Пропозиція праці (L^S) та чинники, що її визначають. Ціна пропозиції праці. Умови рівноваги на ринку робочої сили ($L^D=L^S$). Неокласична та кейнсіанська теорії відновлення рівноваги на ринку праці. Ринок праці. Попит і пропонування на ринку праці. Заробітна плата як ціна робочої сили. Механізм функціонування ринку праці: класична теорія, кейнсіанська теорія, теорія гнучкого ринку праці.

Тема 32. Споживання, заощадження та інвестиційні витрати.

Загальна характеристика споживання та заощадження. Дохід після оподаткування. Споживання як функція доходу після сплати податків. Фактори, що визначають рівень споживання та заощадження. Недоходні фактори споживання та заощадження: багатство, ціни, очікування, споживча заборгованість, оподаткування. Заощадження як функція доходу після оподаткування. Автономне споживання та чинники, що його визначають. Середня схильність до споживання та середня схильність до заощадження. Гранична схильність до споживання та гранична схильність до заощаджень. Графіки функцій споживання та заощадження. Кейнсіанська функція споживання. Основний психологічний закон Кейнса. Теорія споживання Ірвінга Фішера. Теорія споживання С.Кузнеця. Гіпотеза життєвого циклу Франко Модільяні. Гіпотеза постійного (перманентного) доходу Мілтона Фрідмена. Економічний зміст та види інвестицій.

Валові інвестиції. Чисті інвестиції. Амортизація. Очікувана норма чистого прибутку та процентна ставка як основні фактори інвестиційного попиту. Графік інвестицій. Взаємозв'язок між інвестиціями та заощадженнями. Автономні інвестиції. Кейнсіанська теорія автономних інвестицій. Гранична ефективність капіталу. Мультиплікатор інвестицій: сутність та методи виміру. Простий та ускладнений мультиплікатори інвестицій. Індуційовані інвестиції. Модель акселератора. Коефіцієнт акселерації. Модель взаємодії мультиплікатора – акселератора.

Тема 33. Сукупні витрати й ВВП.

Витратні моделі економічної рівноваги. Метод “витрати — випуск”. Графічна модель “витрати — випуск”. Метод “вилучення — ін'єкції” та його графічне відображення. Заплановані та фактичні інвестиції. Мультиплікативний вплив сукупних витрат на валовий внутрішній продукт. Модель взаємоперетворень витрат і доходів. Сутність простого мультиплікатора витрат. Математична інтерпретація мультиплікатора витрат. Рівноважний ВВП в умовах неповної та повної зайнятості. Рецесійний розрив як наслідок дефіциту сукупних витрат. Інфляційний розрив як наслідок надмірних сукупних витрат. Графічні моделі рецесійного та інфляційного розриву.

Змістовий модуль 4. Теоретичні основи макроекономічної політики та рівноваги відкритої макроекономічної системи

Тема 34. Держава в системі макроекономічного регулювання.

Роль держави у змішаній економіці. Відмови ринку. Обмеження ринкового механізму та необхідність державного втручання в економіку. Основні економічні функції держави: формування правових засад функціонування економіки, захист конкуренції, перерозподіл доходів та ресурсів, стабілізація економіки. Класична теорія макроекономічного регулювання. Основні положення класичної теорії про саморегулюючу здатність ринку. Основні положення кейнсіанської теорії. Аргументи кейнсіанців щодо необхідності державного втручання в економіку. Кейнсіанський механізм державного впливу на економіку. Альтернативні теорії макроекономічного регулювання. Монетаристська теорія. Монетаристський механізм регулювання економіки. Теорія адаптивних та раціональних очікувань. Теорія економіки пропонування. Практична функція макроекономічних теорій. Види, цілі та інструменти макроекономічної політики. Стабілізаційна політика. Засоби економічної політики: адміністративні та нормативно-правові (планування, антимонопольне регулювання, протидія затуханню конкуренції, розробка державних стандартів та норм, ліцензування, обмеження виробництва, імпорту, експорту і т. ін.) та соціально-економічні (бюджетно-податкові, грошово-кредитні, соціальні та зовнішньоекономічні політика). Суперечність цілей макроекономічної політики та проблема її координації.

Тема 35. Монетарна політика.

Грошово-кредитна система: суть, структура, типи. Кредитна система та механізм її дії. Рівні кредитної системи. Центральні і комерційні банки. Зміст та теоретичні концепції грошово-кредитної політики. Інструменти впливу Центрального банку на пропозицію грошей. Засоби прямого та опосередкованого впливу грошово-кредитної політики. Емісійна політика держави. Операції на відкритому ринку. Політика облікової

ставки. Політика обов'язкових банківських резервів. Політика „дорогих” та „дешевих” грошей. Передавальний механізм та ефективність монетарної політики.

Тема 36. Фіскальна політика та бюджетний дефіцит.

Бюджетна система. Державний бюджет та його види: фактичний, структурний та циклічний. Структура державного бюджету. Джерела надходжень до державного бюджету. Збалансований, дефіцитний та профіцитний державний бюджет. Причини, що зумовлюють бюджетний дефіцит. Види бюджетного дефіциту. Методи фінансування дефіциту державного бюджету. Державний борг: сутність, причини, види. Взаємозв'язок дефіциту бюджету та державного боргу, їх вплив на економіку. Дефолт. Управління державним боргом. Рефінансування боргу. Боргова криза. Реструктуризація. Конверсія боргу. Капіталізація боргу. Конверсія ”борг-борг”. Податкова система та її структура. Податки та їх функції. Об'єкт оподаткування. Податкова ставка: прогресивна, пропорційна, регресивна, тверда. Класифікація податків: прямі та непрямі. Фіскальна політика, її зміст та функції. Види фіскальної політики. Фіскальна експансія та фіскальна рестрикція. Дискреційна фіскальна політика та її основні інструменти. Мультиплікатори фіскальної політики: податковий, державних закупок. Автоматична фіскальна політика. Податки як вмонтовані стабілізатори економіки. Ефект вмонтованих стабілізаторів в умовах спаду та інфляційного зростання. Обмеженість вмонтованих стабілізаторів і необхідність дискреційної фіскальної політики. Фіскальна політика, спрямована на пропонування. Попит і пропонування як об'єкти податкового варіанту фіскальної політики. Стимулюючий варіант впливу податків на пропонування. Крива Лаффера та можливість її практичного застосування.

Тема 37. Модель IS-LM у закритій економіці.

Національний ринок, його зміст, структура, об'єкти, суб'єкти. Загальна економічна рівновага. Модель IS (“інвестиції – заощадження”) – модель рівноваги на ринку благ у короткостроковому періоді. Модель LM (“ліквідність - гроші”) Дж.Хансена. Взаємодія грошового ринку з ринком благ - модель Дж.Хікса IS-LM. Модель Хікса – Хансена – модель рівноваги ринків товарів, грошей та праці. Вплив фіскальної політики на модель IS-LM. Вплив монетарної політики на модель Хікса-Хансена. Взаємодія фіскальної та монетарної політики у моделі IS-LM.

Тема 38. Соціальна політика та розподіл доходів у суспільстві.

Доходи населення: джерела та структура. Розподіл доходів: первинний і вторинний. Проблеми нерівності в розподілі доходів. Крива Лоренца. Коефіцієнт Джині. Фактори самозахисту та зовнішнього соціального захисту населення. Держава як суб'єкт соціального захисту населення. Межа бідності: абсолютна та відносна. Державні інструменти соціального захисту населення: програми соціального забезпечення, програми державної допомоги.

Тема 39. Міжнародна торгівля.

Міжнародна торгівля: суб'єкти, функції. Експорт. Імпорт. Теорії міжнародної торгівлі. Теорії абсолютних, порівняльних переваг та доцільність зовнішньоекономічної діяльності країни. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Протекціонізм і вільна торгівля. Митні та немитні засоби регулювання зовнішньої торгівлі. Платіжний баланс. Структура платіжного балансу. Баланс поточних операцій. Баланс руху капіталів. Операції балансування. Регулювання платіжного балансу.

Тема 40. Обмінні курси та валютна політика.

Валюта. Види валют: конвертована, неконвертована, частково конвертована. Валютний курс. Види валютного курсу: номінальний, реальний. Гнучкий валютний курс. Фіксований валютний курс. Котирування валюти. Пряме й непряме котирування національної валюти. Зв'язок між курсами національної та іноземної валюти. Паритет купівельної спроможності валюти. Попит і пропонування як фактор валютного курсу. Зв'язок між валютним курсом і платіжним балансом. Міжнародні системи валютного курсу: золотий стандарт, Бреттон-Вудська та Ямайська системи. Особливості валютної політики Центрального банку. СПЗ. Валютні резерви. Валютні режими та державне регулювання валютного курсу.

Тема 41. Моделі загальної макроекономічної рівноваги у відкритій економічній системі.

Фактори, що впливають на ефективність економічної політики у відкритій економіці. Відкрита економіка (мала та велика). Вплив капіталу з країни. Торговельна політика, чистий експорт і ВВП. Модель Манделла-Флемінга як теорія сукупного попиту у відкритій економіці. Стимулююча зовнішньоторговельна, монетарна, фіскальна політика у відкритій економіці за фіксованого та плаваючого курсів валют.

Тема 42. Економічне зростання.

Макроекономічний зміст економічного зростання. Типи економічного зростання: екстенсивне та інтенсивне зростання економіки. Джерела економічного зростання: приросту праці, приросту капіталу, технічних нововведень. Фактори, що визначають економічне зростання: фактори пропозиції, попиту, ефективності, соціокультурні, інституційні фактори. Темп економічного зростання. Вимір економічного зростання та його темпів. Кейнсіанські моделі економічного зростання. Модель економічного зростання Є. Домара. Модель економічного зростання Р.Харрода. Модель економічного зростання Харрода-Домара: фактори та умови. Неокласична модель економічного зростання Р.Солоу. Норма зношування капіталу. Темп зростання населення. Темп реалізації технічного прогресу. Технічний прогрес як нескінченний фактор економічного зростання. "Золоте правило" Е.Фелпса. Залишок Солоу. Межі економічного зростання та його державне регулювання.

Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Лек.	Практ.	Конс.	Сам. роб.
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Загальні засади економічного розвитку					
Тема 1. Економічна теорія як наука	7	2	2	-	3
Тема 2. Економічна система та відносини власності	7	2	2	-	3
Тема 3. Економічні потреби суспільства та їх зв'язок з виробництвом	8	2	2	1	3
Тема 4. Товарне виробництво як основа	5	-	2	-	3

ринкової економіки					
Тема 5. Гроші та грошова система	5	-	2	-	3
Разом за змістовим модулем 1	32	6	10	1	15
Змістовий модуль 2. Теоретичні основи мікроекономіки					
Тема 6. Основи мікроекономічного аналізу	9	2	2	1	4
Тема 7. Теорія граничної корисності і поведінки споживача	6,5	1	0,5	-	5
Тема 8. Теорія поведінки споживача: ординалістський підхід	6,5	1	0,5	-	5
Тема 9. Аналіз поведінки споживача	6	-	1	1	4
Тема 10. Підприємництво в ринковій економіці	8	1	2	1	4
Тема 11. Варіації факторів виробництва та оптимум виробника	3	1	2	-	-
Тема 12. Доходи і витрати підприємства	7	-	2	1	4
Тема 13. Ринок досконалої конкуренції	7	1	2	-	4
Тема 14. Чиста монополія	8	1	2	1	4
Тема 15. Олігополія та монополістична конкуренція	7	-	2	1	4
Тема 16. Ринок ресурсів	7	1	2	-	4
Тема 17. Ринок праці	7	1	2	-	4
Тема 18. Ринки капіталу та землі	6	-	2	-	4
Тема 19. Загальна рівновага та економіка добробуту	8	1	2	1	4
Тема 20. Інституціональні аспекти ринкового господарства	7	1	2	-	4
Разом за змістовим модулем 2	103	12	26	7	58
Змістовий модуль 3. Загальні основи макроекономічних явищ та процесів					
Тема 21. Макроекономіка як наука	5	1	1	-	3
Тема 22. Макроекономічна модель кругообігу ресурсів, продуктів і доходів	5	1	1	-	3
Тема 23. Система національних рахунків та її основні показники	6	1	1	1	3
Тема 24. Макроекономічні показники в системі національних рахунків	6	1	2	-	3
Тема 25. Циклічність як форма економічного розвитку	5	1	1	-	3
Тема 26. Зайнятість та безробіття в національній економіці	5	1	1	-	3
Тема 27. Інфляційний механізм	6	1	2	-	3
Тема 28. Товарний ринок	7	1	2	1	3
Тема 29. Грошовий ринок. Попит на гроші	5	1	1	-	3
Тема 30. Пропозиція та рівновага на ринку грошей	5	1	1	-	3
Тема 31. Ринок праці	5	-	1	1	3
Тема 32. Споживання, заощадження та інвестиційні витрати	6	1	1	1	3
Тема 33. Сукупні витрати й ВВП	6	1	1	1	3
Разом за змістовим модулем 3	72	12	16	5	39
Змістовий модуль 2. Теоретичні основи макроекономічної політики та рівноваги відкритої макроекономічної системи					

Тема 34. Держава в системі макроекономічного регулювання	6	1	2	-	3
Тема 35. Монетарна політика	8	1	2	1	4
Тема 36. Фіскальна політика та бюджетний дефіцит	9	2	2	1	4
Тема 37. Модель IS-LM у закритій економіці	8	1	2	1	4
Тема 38. Соціальна політика та розподіл доходів у суспільстві	7	1	2	-	4
Тема 39. Міжнародна торгівля	6	1	2	-	3
Тема 40. Обмінні курси та валютна політика	8	1	2	1	4
Тема 41. Моделі загальної макроекономічної рівноваги у відкритій економічній системі	7	1	2	-	4
Тема 42. Економічне зростання	7	1	2	-	4
Разом за змістовим модулем 2	66	10	18	4	34
Усього годин	270	36	70	18	146

Теми практичних занять

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Економічна теорія як наука 1. Економіка як складова теорії та практики в суспільстві. 2. Еволюція предмету та основні школи економічної теорії. 3. Категорії, закони та функції економічної теорії. 4. Структура й методи економічної науки	2
2	Економічна система та відносини власності 1. Сутність та структура економічної системи. 2. Типи, види й моделі економічних систем. 3. Економічний зміст відносин власності. 4. Типи, види і форми власності.	2
3	Економічні потреби суспільства та їх зв'язок з виробництвом 1. Економічні потреби та інтереси як рушійні сили господарської діяльності. Закон зростання потреб. 2. Поняття суспільного виробництва та його форми. Матеріальне й нематеріальне виробництво. 3. Основні економічні фактори (ресурси) виробництва, їх взаємодія. 4. Обмеженість економічних ресурсів і проблема економічного вибору. 5. Крива виробничих можливостей	2
4	Товарне виробництво як основа ринкової економіки 1. Ринок: суть та умови функціонування. 2. Структура ринку. 3. Функції ринку. 4. Інфраструктура ринку	2
5	Гроші та грошова система	2

	<ul style="list-style-type: none"> 1. Сутність та походження грошей. 2. Функції грошей та їх характеристика. 3. Види грошей. 4. Грошова маса та грошові агрегати. 5. Грошовий обіг та його закони. 6. Грошова система: сутність, структура і типи. 	
6	Основи мікроекономічного аналізу <ul style="list-style-type: none"> 1. Мікроекономічні суб'єкти та їх поведінка. 2. Суть попиту та фактори, що його визначають. Закон попиту. 3. Пропозиція. Зміст та фактори, що на неї впливають. Закон пропозиції. 4. Ринкова рівновага та механізм ринкового ціноутворення. 5. Еластичність попиту і пропозиції. 	2
7	Основи теорії поведінки споживача <ul style="list-style-type: none"> 1. Корисність та її види. 2. Крива байдужості, гранична норма заміщення. 3. Бюджетна лінія та вибір споживача. 4. Розв'язок розрахункових завдань. 	2
8	Підприємництво в ринковій економіці <ul style="list-style-type: none"> 1. Підприємництво, його суть, основні принципи та функції. 2. Суб'єкти і об'єкти підприємницької діяльності. Види підприємницької діяльності. 3. Організаційні форми підприємств, їх переваги та обмеження. 4. Види підприємств за розміром та формою власності. 5. Об'єднання підприємств у ринковій економіці. 	2
9	Варіації факторів виробництва та оптимум виробника <ul style="list-style-type: none"> 1. Виробництво з одним змінним ресурсом (фактором). 2. Виробництво і фактори виробництва. Правило мінімізації витрат. 3. Вибір виробничої технології. Ізокванта. 4. Зони технічного (технологічного) заміщення. Рівновага виробника. 5. Шлях розвитку та економія від масштабу. 	2
10	Доходи і витрати підприємства <ul style="list-style-type: none"> 1. Бухгалтерський та економічний підходи до витрат. 2. Витрати підприємства в довго- та короткостроковому періоді. 3. Собівартість продукції: види та шляхи зниження. 4. Дохід та прибуток підприємства. 5. Норма прибутку (рентабельність) і чинники, що її визначають. 	2
11	Ринок чистої конкуренції <ul style="list-style-type: none"> 1. Підприємство на ринку чистої конкуренції в довгостроковому періоді. 2. Довгострокова крива пропозиції конкурентної галузі. 3. Чиста конкуренція та ефективність. 4. Розв'язок розрахункових завдань. 	2
12	Чиста монополія <ul style="list-style-type: none"> 1. Види і характеристика чистої монополії. 2. Підприємство на ринку чистої монополії в короткостроковому 	2

	<p>періоді.</p> <p>3. Довгостроковий період на ринку чистої монополії та особливості ринку.</p> <p>4. Цінова дискримінація за умов чистої монополії.</p> <p>5. Державне регулювання ціноутворення природних монополістів.</p> <p>6. Монополія та ефективність.</p>	
13	<p>Олігополія та монополістична конкуренція</p> <p>1. Види і характеристика олігополії.</p> <p>2. Цінова «війна» та модель Курно. «Дилема ув'язненого».</p> <p>3. Ламана крива попиту та відносна стабільність цін.</p> <p>4. Ціноутворення за принципом «витрати +».</p> <p>5. Картель та таємна змова.</p> <p>6. Характеристика ринку монополістичної конкуренції.</p> <p>7. Підприємство на ринку монополістичної конкуренції в коротко і довгостроковому періоді.</p>	2
14	<p>Ринок ресурсів</p> <p>1. Попит на ресурс та його фактори.</p> <p>2. Фактори зміни попиту на ресурс.</p> <p>3. Цінова еластичність попиту на ресурс та її фактори.</p> <p>4. Розв'язок розрахункових завдань.</p>	2
15	<p>Ринок праці</p> <p>1. Ринок праці та ставка зарплати.</p> <p>2. Конкурентний ринок праці та ставка зарплати.</p> <p>3. Ринок монополії та ставка зарплати.</p> <p>4. Суть, форми і системи заробітної плати</p> <p>5. Диференціація ставок зарплати.</p> <p>6. Інвестиції в людський капітал.</p>	2
16	<p>Ринки капіталу та землі</p> <p>1. Капітал: суть, види та властивості.</p> <p>2. Форми і процес кругообігу капіталу.</p> <p>3. Відсоток та фактори його зміни.</p> <p>4. Ринок землі: сутність, рента та ціна землі.</p>	2
17	<p>Загальна рівновага та економіка добробуту</p> <p>1. Аналіз загальної рівноваги. Ринки супутніх товарів, ефект зворотного зв'язку.</p> <p>2. Модель загальної рівноваги на конкурентних ринках.</p> <p>3. Сутність економіки обміну. Діаграма Еджуорта, крива контрактів.</p> <p>4. Парето ефективний розподіл благ.</p> <p>5. Критерії оцінки добробуту. Суть теорії добробуту.</p>	2
18	<p>Інституціональні основи ринкового господарства</p> <p>1. Основи теорії суспільного вибору.</p> <p>2. Суспільний вибір за умов прямої демократії.</p> <p>3. Представницька демократія та суспільний вибір.</p> <p>4. Екстерналії та їх вплив на ефективність.</p> <p>5. Способи регулювання екстерналії.</p>	2
19	<p>Макроекономіка як наука</p> <p>1. Об'єкт і предмет макроекономіки.</p>	1

	<p>2. Суб'єкти та функції макроекономіки.</p> <p>3. Історія розвитку макроекономічної науки.</p>	
20	<p>Макроекономічна модель кругообігу ресурсів, продуктів і доходів</p> <p>1. Поняття потоку й запасу. Двосекторна модель кругообігу доходів і продуктів.</p> <p>2. Модель кругообігу закритої економіки за участю держави.</p> <p>3. Модель кругообігу відкритої економіки. Поняття «витоків» та «ін'єкцій».</p> <p>4. Розв'язування розрахункових задач.</p>	1
21	<p>Система національних рахунків та її основні показники</p> <p>1. Основні методологічні принципи Системи національних рахунків.</p> <p>2. Валовий випуск, валовий внутрішній продукт та методи його обрахунку.</p> <p>3. Валовий національний дохід і валовий наявний національний дохід.</p>	1
22	<p>Макроекономічні показники в системі національних рахунків</p> <p>1. Національний дохід та інші макроекономічні показники.</p> <p>2. Номінальні та реальні макроекономічні показники.</p> <p>3. Індеси цін та дефлятор ВВП. Інфлювання й дефлювання ВВП.</p> <p>4. Розв'язування розрахункових задач.</p>	2
23	<p>Циклічність як форма економічного розвитку</p> <p>1. Сутність та причини виникнення економічних циклів.</p> <p>2. Теорії циклічного розвитку.</p> <p>3. Види та фази економічного циклу.</p> <p>4. Нециклічні коливання економічної динаміки.</p>	1
24	<p>Коливання зайнятості та безробіття в національній економіці</p> <p>1. Теоретичні концепції розвитку безробіття як макроекономічного явища.</p> <p>2. Причини виникнення та форми безробіття.</p> <p>3. Закон Оукена та втрати економіки від безробіття.</p> <p>4. Розв'язування розрахункових задач.</p>	1
25	<p>Інфляційний механізм</p> <p>1. Інфляція: сутність, причини та види.</p> <p>2. Теорії інфляції.</p> <p>3. Наслідки інфляції. Крива Філіпса.</p> <p>4. Розв'язування розрахункових задач.</p>	2
26	<p>Товарний ринок</p> <p>1. Сукупний попит та його чинники.</p> <p>2. Сукупна пропозиція: кейнсіанський і класичний підходи.</p> <p>3. Модель AD – AS як базова модель економічної рівноваги.</p> <p>4. Розв'язування графічних задач.</p>	2
27	<p>Грошовий ринок. Попит на гроші</p> <p>1. Сутність грошей та грошові агрегати.</p> <p>2. Структура попиту на гроші: класичний та кейнсіанський підходи.</p> <p>3. Чинники попиту на гроші.</p> <p>4. Розв'язування розрахункових задач.</p>	1

28	Пропозиція та рівновага на ринку 1. Грошово-кредитна система: суть, структура, типи. 2. Чинники, які визначають пропозицію грошей. 3. Створення грошей банківською системою. 4. Механізм досягнення рівноваги на ринку грошей. 5. Розв'язування розрахункових задач.	1
29	Ринок праці 1. Попит на працю. 2. Пропозиція праці. 3. Рівновага на ринку праці.	1
30	Споживання та інвестиційні витрати 1. Споживання й заощадження як функції доходу. 2. Теорії споживання й заощадження. 3. Інвестиції та фактори інвестування. 4. Інвестиційні мультиплікатор та акселератор. 5. Розв'язування розрахункових задач.	1
31	Сукупні витрати і ВВП 1. Сукупні витрати і рівноважний ВВП. 2. Мультиплікатор витрат. 3. Сукупні витрати і потенційний ВВП. 4. Розв'язування розрахункових задач.	1
32	Держава в системі макроекономічного регулювання 1. Роль держави в змішаній економіці. 2. Основні теорії макроекономічного регулювання. 3. Зміст, цілі та інструменти економічної політики. 4. Проблеми політики державного активізму. Критика Лукаса.	2
33	Монетарна політика 1. Зміст та теоретичні концепції грошово-кредитної політики. 2. Інструменти впливу Центрального банку на пропозицію грошей. 3. Передавальний механізм та ефективність монетарної політики. 4. Розв'язування графічних задач.	2
34	Фіскальна політика та бюджетний дефіцит 1. Суть і види фіскальної політики. Автоматичні стабілізатори. 2. Фіскальна політика, спрямована на пропонування. Крива Лаффера. 3. Дефіцит державного бюджету й методи його збалансування. 4. Державний борг і способи його обслуговування.	2
35	Модель IS-LM у закритій економіці. 1. Суть моделі IS-LM. 2. Товарний ринок і крива IS. 3. Грошовий ринок і крива LM. 4. Взаємодія фіскальної та монетарної політики у моделі IS-LM.	2
36	Соціальна політика та розподіл доходів у суспільстві. 1. Розподіл доходів у суспільстві. Крива Лоренца. 2. Добробут населення та соціальна політика держави. 3. Державне регулювання зайнятості населення. 4. Проблеми соціального захисту населення.	2
37	Міжнародна торгівля.	2

	1. Теорії міжнародної торгівлі. 2. Тарифні та нетарифні методи регулювання зовнішньої торгівлі. 3. Платіжний баланс.	
38	Обмінні курси та валютна політика 1. Номінальний і реальний валютний курс. 2. Валютний ринок і фактор обмінного курсу. 3. Валютна політика держави. 4. Розв'язування розрахункових задач.	2
39	Моделі загальної макроекономічної рівноваги у відкритій економічній системі 1. Фактори, що впливають на ефективність економічної політики у відкритій економіці. 2. Торговельна політика, чистий експорт і ВВП. 3. Модель Манделла-Флемінга як теорія сукупного попиту у відкритій економіці.	2
40	Економічне зростання 1. Суть, чинники та типи економічного зростання. 2. Модель макроекономічного зростання Харода-Домара. 3. Неокласична модель економічного зростання Р. Солоу.	2
	Усього годин	70

Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Економічна теорія як наука 1. Зародження економічних знань в стародавньому світі. 2. Економічні вчення епохи середньовіччя. 3. Економічні школи капіталізму. 4. Сучасні економічні вчення. 5. Розвиток економічної науки в Україні.	3
2	Економічна система та відносини власності 1. Сучасні моделі змішаної економіки. 2. Відносини власності в економічній системі. 3. Основні способи зміни форм власності.	3
3	Економічні потреби суспільства та їх зв'язок з виробництвом. 1. Ефективність виробництва та чинники, що її визначають. 2. Сутність, вимірювання та шляхи підвищення продуктивності праці. 3. Просте товарне виробництво. 4. Розвинута форма товарного виробництва: механізм виникнення та основні ознаки.	3
4	Товарне виробництво як основа ринкової економіки. 1. Теорії вартості. 2. Особливості функціонування товарних бірж.	3

	3. Фондові біржі як важливий елемент інфраструктури ринку. 4. Валютні біржі.	
5	Гроші та грошова система 1. Форми вартості: проста, розгорнута, грошова. 2. Особливості еволюції грошей в Україні та світі. 3. Грошові агрегати в Україні та світі.	3
6	Основи мікроекономічного аналізу 1. Товари Гіффена. 2. Еластичність попиту за доходом. 3. Перехресна еластичність 4. Механізм формування ринкової рівноваги.	4
7	Теорія граничної корисності і поведінки споживача 1. Показники корисності і перший закон Госсена. 2. Три основні гіпотези щодо поведінки споживача. 3. Функції корисності. 4. Співвідношення між лініями граничної корисності та індивідуального попиту. 5. Точка повного насичення потреби споживача. 6. Лінія нульового надлишку та другий закон Госсена.	5
8	Теорія поведінки споживача: ординалістський підхід 1. Вибір, уподобання, аксіоми уподобань. 2. Перехід на інший рівень задоволення потреб: карта байдужості. 3. Рух вздовж кривої байдужості, гранична норма заміщення. 4. Рівновага споживача: аналіз та графічна інтерпретація.	5
9	Аналіз поведінки споживача 1. Реакція споживача на зміни цін. 2. Взаємозв'язок лінії „ціна-споживання” та лінії індивідуального попиту. 3. Ефект заміщення та ефект доходу для якісних товарів. 4. Ефект заміщення та ефект доходу для менш якісних товарів. 5. Реакція споживача на зміну доходу. 6. Крива „дохід-споживання” для якісних і менш якісних товарів. Криві Енгеля для якісних, менш якісних та агрегованої групи благ.	4
10	Підприємництво в ринковій економіці 1. Теорії та моделі підприємництва. 2. Основні форми і методи управління підприємством. 3. Сутність і основні види маркетингу. 4. Економічна ефективність виробництва та її показники.	4
11	Доходи і витрати підприємства 1. Шляхи максимізації прибутку фірми. 2. Функції прибутку та його види. 3. Загальний, середній і граничний дохід та їх динаміка.	4
12	Ринок чистої конкуренції 1. Поведінка підприємства на ринку чистої конкуренції в короткостроковому періоді. 2. Крива попиту і граничний дохід. 3. Крива пропозиції конкурентного підприємства і галузі.	4

	<p>4. Зміна витрат під впливом зміни кількості підприємств.</p> <p>5. Умови досягнення економічної ефективності та ринок чистої конкуренції.</p>	
13	<p>Чиста монополія</p> <p>1. Бар'єри для входження в галузь.</p> <p>2. Вибір ціни та обсягу виробництва чистим монополістом.</p> <p>3. Спадний характер попиту та ціноутворення чистого монополіста.</p> <p>4. Середні загальні і граничні витрати природних монополій.</p> <p>5. Ефективність монополії. Аргументи проти існування монополізму. Аргументи на користь монополії.</p>	4
14	<p>Олігополія та монополістична конкуренція</p> <p>1. Концентрація виробництва та показники вимірювання її рівня.</p> <p>2. Моделі некооперативної поведінки на ринку олігополії.</p> <p>3. Кооперативна поведінка на ринку олігополії та антимонопольне регулювання діяльності підприємств.</p> <p>4. Антимонопольні закони розвинутих країн. Антимонопольне регулювання підприємств в Україні.</p> <p>5. Форми диференціації товару. Умови створення нових підприємств та деякі фінансові бар'єри.</p> <p>6. Економічний прибуток та збитки на ринку в короткостроковому періоді.</p> <p>7. Вплив зміни кількості товарів-замінників на еластичність попиту.</p> <p>8. Форми нецінової конкуренції на ринку. Ефективність реклами.</p>	4
15	<p>Ринок ресурсів</p> <p>1. Фактори, що визначають формування попиту на ресурс та показники, які їх відображають.</p> <p>2. Сутність цінової еластичності попиту на ресурс та її види. Фактори зміни цінової еластичності попиту на ресурс.</p> <p>3. Оптимальне співвідношення ресурсів в процесі виробництва товару.</p> <p>4. Умови мінімізації витрат. Граничний дохід ресурсу та умови максимізації прибутку.</p>	4
16	<p>Ринок праці</p> <p>1. Ринкова крива пропозиції праці.</p> <p>2. Інвестиції в людський капітал. Теорія людського капіталу та ефективної ставки зарплати.</p>	4
17	<p>Ринки капіталу та землі</p> <p>1. Форми капіталу (виробнича, товарна, грошова), його кругообіг та оборот.</p> <p>2. Основний і оборотний капітал підприємства. Зношення основного капіталу та його види.</p> <p>3. Особливості ринку землі. Попит на землю та її пропозиція.</p>	4
18	<p>Загальна рівновага та економіка добробуту</p> <p>1. Умови ефективного розміщення ресурсів.</p> <p>2. Ефективність та рівновага в економіці обміну.</p> <p>3. Ефективність у виробництві.</p> <p>4. Гранична норма технологічного заміщення.</p> <p>5. Критерії оцінки добробуту різних вчених.</p>	4

19	Інституціональні основи ринкового господарства 1. Права власності та трансакційні витрати: сутність, види. 2. Роль держави в ринковій економіці. 3. Характеристика негативних і позитивних екстерналій. Причини виникнення екстерналій. 4. Способи захисту від екстерналій. 5. Визначення прав власності, теорема Коуза. 6. Основи теорії суспільного вибору. Д. Б'юкенен та створення суспільних благ. 7. Теорія „середнього” виборця.	4
20	Макроекономіка як наука 1. Місце макроекономіки в економічній науці. 2. Моделі змішаної економіки. 3. Основні положення неокейнсіанської та неокласичної теорій щодо розвитку макроекономічного аналізу.	3
21	Макроекономічна модель кругообігу ресурсів, продуктів і доходів 1. Відмінність теоретичних підходів кейнсіанців та монетаристів до трактування тотожності витоків й ін'єкцій. 2. Взаємозалежність між потоками й запасами. 3. Притік, відтік капіталу у моделі кругообігу відкритої економіки.	3
22	Система національних рахунків та її основні показники 1. Етапи розвитку СНР та її відмінність від Балансу народного господарства. 2. Рахунки та економічні операції в СНР.	3
23	Макроекономічні показники в СНР 1. Темпи зростання та приросту ВВП. 2. Недоліки ВВП. 3. Тіньова економіка. 4. ВВП і суспільний добробут.	3
24	Циклічність як форма економічного розвитку 1. Класифікація і періодичність криз. 2. Модель Калдора. 3. Теорії економічних криз.	3
25	Зайнятість та безробіття в національній економіці 1. Повна зайнятість та ефективність виробництва. 2. Неповна зайнятість та рівень безробіття.	3
26	Інфляційний механізм 1. Дефляція та її вплив на національну економіку. 2. Стагфляція й сламфляція. 3. Правило 70.	3
27	Товарний ринок 1. Теорія ефективного сукупного попиту Дж. Кейнса. 2. Ефект храповика. 3. Причини й способи недопущення «перегріву» економіки. 4. Відмінність кейнсіанської та неокласичної моделей $AD - AS$.	3
28	Грошовий ринок. Попит на гроші 1. Концепція попиту на гроші Баумоля-Тобіна.	3

	2. Кембриджське рівняння. 3. Парадокс ощадливості.	
29	Пропозиція та рівновага на ринку грошей 1. Майже гроші. 2. Діяльність небанківських фінансових інституцій та пропозиція грошей.	3
30	Ринок праці 1. Попит на працю: класичний і кейнсіанський підходи. 2. Пропозиція праці. 3. Рівновага на ринку праці.	3
31	Споживання, заощадження та інвестиційні витрати 1. Функція споживання Кузнеця. 2. Національні заощадження. 3. Інвестиції в житло, запаси, основний капітал. 4. Інвестиції та нагромадження капіталу.	3
32	Сукупні витрати й ВВП 1. Кумулятивний вплив мультиплікатора-акселератора на економіку. 2. Заперечення дії мультиплікатора з боку класиків.	3
33	Держава в системі макроекономічного регулювання 1. Обмеженість ринкового механізму. 2. Відмови держави. 3. Теорія адаптивних та раціональних очікувань. 4. Проблема економічного вибору: ефективність чи рівність. 5. Пошук правил економічної політики. 6. Теорема Коуза. 7. Суспільні й квазісуспільні блага.	3
34	Монетарна політика 1. Небанківські фінансові й кредитні установи як суб'єкти грошово-кредитної системи. 2. Особливості сучасної грошово-кредитної системи. 3. Антиінфляційна монетарна політика.	4
35	Фіскальна політика та бюджетний дефіцит 1. Обмеженість дискреційної та недискреційної фіскальної політики. 2. Концепції збалансування державного бюджету. 3. Податки: система й еволюція. 4. Короткострокові та довгострокові наслідки зростання державного боргу.	4
36	Модель IS-LM у закритій економіці 1. Зовнішні шоки у моделі IS-LM. 2. Функція сукупного попиту. 3. Проблеми ефективності економічної політики держави в моделі IS-LM.	4
37	Соціальна політика та розподіл доходів у суспільстві 1. Межа бідності: абсолютна і відносна. Прожитковий мінімум. 2. Соціально-економічна мобільність і суспільний прогрес. 3. Система соціального захисту населення.	4
38	Міжнародна торгівля 1. Аргументи на користь та проти політики протекціонізму.	3

	2. Експортовані й неекспортовані товари та зміна структури внутрішнього виробництва. 3. Проблеми зовнішньої заборгованості країн з відкритою економікою.	
39	Обмінні курси та валютна політика 1. Використання прямих методів у валютній політиці та їх ефективність. 2. Стерилізація.	4
40	Моделі загальної макроекономічної рівноваги у відкритій економічній системі 1. Фактори, які визначають рівень світової процентної ставки. 2. Відмінності в моделях залежно від виду гнучкого та фіксованого валютних курсів.	4
41	Економічне зростання 1. Способи вимірювання економічного зростання. 2. Функція Коба-Дугласа, крива виробничих можливостей і економічне зростання. 3. Глобальні виклики як чинник економічного зростання.	4

Питання для консультацій:

1. Проблема оцінки національного багатства.
2. Тіньова економіка в зарубіжних країнах та в Україні.
3. Інвестиції та їх вплив на ринкову економіку.
4. Взаємозв'язок інфляції та безробіття.
5. Мінімальна заробітна плата та прожитковий мінімум: особливості формування та динаміка в Україні.
6. Основні недоліки ринкового саморегулювання та напрями їх подолання в економічній системі.
7. Відмінність макро- та мікроекономіки.
8. Практична доцільність нормативної та позивної макроекономіки.
9. Недоліки макроекономічних показників.
10. Фіаско ринку та провали держави.
11. Проблеми ефективності застосування фіскальної політики.
12. Основні канали впливу монетарної політики на національну економіку.
13. Переваги та недоліки основних методів погашення бюджетного дефіциту.
14. Проблеми порушення пропорцій між споживанням та заощадженням.
15. Дилема справедливого й рівномірного розподілу доходів.
16. Основні фактори впливу на валютний курс.
17. Переваги та недоліки протекціонізму та фритредерства.

Методи навчання:

- пояснювально-ілюстративний метод;
- інформаційно-рецептивний;
- репродуктивний метод;
- дослідницький метод;
- ділова гра;
- метод проблемного викладу;
- евристичний.

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Формою підсумкового контролю успішності навчання є залік в першому семестрі та екзамен в другому (у формі комп'ютерного тестування).

Питання для підсумкового контролю у формі заліку (1 семестр):

1. Економіка як складова теорії та практики в суспільстві.
2. Еволюція предмету та основні школи економічної теорії.
3. Категорії, закони та функції економічної теорії.
4. Структура й методи економічної науки.
5. Сутність та структура економічної системи.
6. Типи, види й моделі економічних систем.
7. Економічний зміст відносин власності.
8. Типи, види і форми власності.
9. Економічні потреби та інтереси як рушійні сили господарської діяльності.
10. Суспільне виробництво: суть та основні форми.
11. Основні фактори виробництва.
12. Проблема економічного вибору.
13. Ринок: суть та умови функціонування.
14. Структура ринку.
15. Функції ринку.
16. Інфраструктура ринку.
17. Еволюція грошей.
18. Функції грошей.
19. Види грошей.
20. Грошова маса та грошові агрегати.
21. Грошовий обіг та його закони.
22. Грошова система: суть, структура і типи.
23. Мікроекономічні суб'єкти та їх поведінка.
24. Попит та чинники, що на нього впливають. Закон попиту.
25. Пропозиція та чинники, що на не впливають. Закон пропозиції.
26. Ринкова рівновага, її зміни та відхилення.
27. Еластичність попиту і пропозиції.
28. Підприємництво: суть, основні принципи та функції.
29. Організаційно-правові форми підприємницької діяльності.
30. Види підприємств за розміром та формою власності.
31. Об'єднання підприємств у ринковій економіці.
32. Витрати підприємства у коротко- та довгостроковому періоді.
33. Собівартість продукції: види та шляхи зниження
34. Дохід та прибуток підприємства.
35. Норма прибутку та чинники, що її визначають.
36. Конкуренція: суть та значення в ринковій економіці. Закон конкуренції.
37. Ринок чистої конкуренції.
38. Поведінка підприємства в умовах чистої монополії.
39. Монополістична конкуренція та диференціація товару.
40. Характеристика ринку олігополії: ознаки, види та показники.
41. Методи конкурентної боротьби.

42. Антимонопольна політика держави. Антимонопольне законодавство.
43. Ринок праці та ставка зарплати.
44. Суть, форми і системи заробітної плати
45. Диференціація ставок зарплати.
46. Капітал: суть, види та властивості.
47. Форми і процес кругообігу капіталу.
48. Відсоток та фактори його зміни.
49. Ринок землі: сутність та рента.
50. Сутність макроекономіки та цілі макроекономічної політики.
51. Економічний зміст та принципи системи національних рахунків (СНР).
52. Валовий внутрішній продукт (ВВП) як основний показник СНР.
53. Сутність та причини виникнення економічних циклів.
54. Фази економічного циклу та види економічних циклів.
55. Економічне зростання: сутність та види.
56. Зайнятість та причини виникнення безробіття.
57. Види безробіття та його вимірювання.
58. Соціально-економічні наслідки безробіття.
59. Державне регулювання зайнятості.
60. Інфляція: сутність, причини виникнення та види.
61. Соціально-економічні наслідки інфляції.
62. Антиінфляційна політика держави.
63. Доходи населення та їх вимірювання.
64. Розподіл доходів у суспільстві.
65. Добробут населення та соціальна політика держави.
66. Кредит: зміст, принципи функціонування, форми та види.
67. Кредитна система та її структура.
68. Види комерційних банків та їх операції.
69. Роль Національного банку в банківській системі.
70. Грошово-кредитна політика та її інструменти.
71. Державний бюджет та його функції. Доходи і видатки державного бюджету.
72. Бюджетний дефіцит: причини виникнення та способи погашення.
73. Державний борг та способи його обслуговування.
74. Податки та податкова політика. Крива Лаффера.
75. Фіскальна політика та її інструменти.
76. Інтернаціоналізація економічних зв'язків та міжнародний поділ праці.
77. Світове господарство та його структура. Процеси глобалізації.
78. Сутність, форми та особливості міжнародної торгівлі.
79. Зовнішньоторговельна політика: види й методи.
80. Сутність, причини та форми міжнародного руху капіталу.
81. Прямі та портфельні інвестиції, міжнародний кредит.
82. Міжнародна міграція робочої сили: причини, етапи, тенденції та наслідки.

Питання для підсумкового контролю у формі екзамену (2 семестр):

1. Об'єктивна необхідність дослідження макроекономіки та її функції.
2. Предмет та об'єкт макроекономіки.
3. Методологія макроекономічної науки.
4. Становлення та розвиток макроекономіки.
5. Поняття потоку й запасу. Двосекторна модель кругообігу доходів і продуктів.

6. Модель кругообігу закритої економіки за участю держави.
7. Модель кругообігу відкритої економіки. Поняття «витоків» та «ін'єкцій».
8. Економічний зміст та принципи побудови системи національних рахунків.
9. Валовий внутрішній продукт та методи його обчислення.
10. Макроекономічні показники та спосіб їх вимірювання.
11. Реальні та номінальні величини. Цінові індекси.
12. Сутність, причини виникнення та види економічних циклів.
13. Теорії циклічного розвитку.
14. Фази економічного циклу.
15. Антициклічна політика держави.
16. Причини інфляційних процесів.
17. Види інфляції.
18. Теорії інфляції.
19. Взаємозв'язок інфляції та безробіття. Крива Філіпса.
20. Наслідки інфляції та способи її подолання.
21. Антиінфляційна політика.
22. Безробіття як порушення макроекономічної рівноваги.
23. Концепції зайнятості та їх еволюція.
24. Втрати від безробіття. Закон Оукена.
25. Ринок праці.
26. Сукупний попит та його чинники.
27. Сукупна пропозиція: кейнсіанський і класичний підходи.
28. Модель AD – AS як базова модель економічної рівноваги.
29. Сутність грошей та грошові агрегати.
30. Структура попиту на гроші: класичний та кейнсіанський підходи. Чинники попиту на гроші.
31. Грошово-кредитна система: суть, структура, типи.
32. Чинники, які визначають пропозицію грошей.
33. Створення грошей банківською системою.
34. Рівновага на ринку грошей.
35. Споживання та чинники, які його визначають. «Загадка споживання».
36. Заощадження як функція доходу. Парадокс ощадливості.
37. Теорії споживання.
38. Інвестиції як фактор сукупного попиту. Чинники інвестицій.
39. Модель мультиплікатора-акселератора.
40. Сукупні витрати і рівноважний ВВП.
41. Мультиплікатор сукупних витрат.
42. Вплив державного сектору на ВВП.
43. Вплив зовнішньої торгівлі на ВВП.
44. Модель «витрати-випуск».
45. Модель «ін'єкції-витоки».
46. Сукупні витрати і потенційний ВВП. Рецесійний та інфляційний розриви.
47. Роль держави в змішаній економіці. Відмови ринку й держави.
48. Суспільні блага та їх види.
49. Основні теорії макроекономічного регулювання.
50. Зміст, цілі та інструменти економічної політики.
51. Ефективність економічної політики. Закон А. Вагнера. Ефективність В. Парето.
52. Бюджет та бюджетний дефіцит.

53. Державний борг та способи його обслуговування.
54. Податкова політика. Крива Лаффера.
55. Суть і види фіскальної політики. Автоматичні стабілізатори.
56. Інструменти впливу Центрального банку на пропозицію грошей.
57. Види монетарної політики та їх недоліки.
58. Передавальний механізм та ефективність монетарної політики.
59. Доходи населення та їх вимір.
60. Розподіл доходів у суспільстві. Крива Лоренца.
61. Добробут населення та його вимір.
62. Соціальна політика держави.
63. Теорія міжнародної торгівлі.
64. Інструменти міжнародної торгівлі.
65. Платіжний баланс.
66. Валютний курс: суть та види.
67. Фактори, що його визначають валютний курс.
68. Валютна політика.
69. Міжнародні системи валютних курсів.
70. Економічне зростання та його види.
71. Фактори, що визначають економічне зростання.
72. Модель загальної макроекономічної рівноваги Хікса-Хансена.
73. Модель економічного зростання Домара – Харода.
74. Модель економічного зростання Р. Солоу.
75. Модель загальної макроекономічної рівноваги Манделла-Флемінга.

Методи та засоби діагностики успішності навчання

В процесі вивчення дисципліни “Економічна теорія” використовуються наступні методи діагностики успішності навчання: усне опитування, письмові роботи, самостійні роботи, тестові завдання, розв’язування задач, залік.

Розподіл балів, які отримують студенти

Шкала оцінювання академічних успіхів слухача – 100-бальна. Переведення оцінки в шкалу ECTS та національну шкалу здійснюється за схемою:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену в II семестрі	для заліку в I семестрі
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D	Задовільно	
60 - 66	E		
1 – 59	Fx	Незадовільно	Не зараховано (з можливістю повторного складання)

В I семестрі рейтингову оцінку (за 100-бальною шкалою) з даного курсу студент може набрати двома способами:

- 1) з урахуванням балів, набраних за результатами підсумкового оцінювання по кожному змістовому модулю без здачі заліку;

2) без урахування балів, набраних за результатами підсумкового оцінювання по кожному змістовому модулю, але із здачею письмового заліку.

В першому випадку рейтингова оцінка визначається як сума двох складових:

- сумарної кількості балів за поточне опитування з відповідних тем (40 балів);
- сумарної кількості балів, набраних за результатами підсумкового тестування по кожному змістовому модулю (максимум 60 балів).

Критерії оцінювання знань студента на практичних заняттях:

Повна відповідь студента на питання семінарського заняття і додаткові питання викладача	2
Часткова відповідь студента на питання семінарського заняття	1-1,9
Неповна відповідь на запитання семінарського заняття	0,5-0,9

В другому випадку (якщо студент протягом семестру не набрав 60 балів або хоче підвищити свій рейтинг – сумарна кількість балів, набраних за результатами підсумкового оцінювання по кожному змістовому модулю не враховуються, а рейтингова оцінка визначається як сума двох складових:

- сумарної кількості балів за поточне опитування з відповідних тем (40 балів);
- оцінки за залік (максимум 60 балів).

Залік (І семестр)

Поточний контроль (40 балів)																	Підсумковий контроль (60 балів)			Заг. к-ть балів	
Модуль 1																	Модуль 2			100	
Змістов. модуль 1					Змістов. модуль 2												МКР 1 – 20 балів МКР 2 – 40 балів				
10 балів					30 балів																
T1	T1	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17					T18
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3					3

Основними формами поточного контролю студентів на практичних заняттях є опитування, економічні диктанти та розв'язування тестових завдань.

В другому семестрі рейтингова оцінка за екзамен (за 100-бальною шкалою) з даного курсу визначається як сума двох складових:

- сумарної кількості балів за поточне опитування з відповідних тем (40 балів);
- оцінки за іспит (максимум 60 балів).

Екзамен (II семестр)

Розподіл балів здійснюється наступним чином:

Поточний контроль (40 балів)		Модульний контроль	Заг. к-ть балів
Модуль 1		Модуль 2	100
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	60	
24 бали	16 балів		

У межах кожного змістового модулю бали розподіляються так:

Модуль 1 (усне опитування, тестування, економічний диктант)												
Змістовий модуль I												
24 бали												
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	-
Змістовий модуль II												
16 балів												
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9				
2	2	2	2	2	2	2	2	2				

Методичне забезпечення

1. Бобох Н. М. Методичні вказівки до семінарських занять з дисципліни “Основи економічних теорій” для студентів неекономічних спеціальностей денної форми навчання // Н.М. Бобох. - Луцьк: ВНУ імені Лесі Українки, 2012. - 26 с.

2. Тестові завдання для підсумкового контролю знань студентів денної форми навчання неекономічних напрямів підготовки з дисциплін «Економічна теорія» і «Основи економічних теорій» / упоряд. Стрішенець О. М. та ін.. – Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. – 148 с.

Список джерел

1. Аналітична економія: Макроекономіка і мікроекономіка : [підручник] : у 2 кн. / С. М. Панчишин, П. І. Островерх, В. Б. Буняк. – Кн. 1 : Вступ до аналітичної економії. Макроекономіка. – К. : Знання, 2009. – 723 с.

2. Башнянин Г. І. Мікроекономічна теорія: [навч. посібник] / За ред. Башнянина Г. І. і Щедрої О. В. – Львів : Новий світ, 2007. – 640 с.

3. Безугла В. О., Постіл І. І. Мікроекономіка: [навч. посібник] / В.О. Безугла, І. І. Постіл. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 288 с.

4. Беляєв О. О. Політична економія : [навч. посібник] / О. О. Беляєв, А. С. Бебело. – К.: КНЕУ, 2001. – 328 с.

5. Вступ до економічної теорії. Курс лекцій. Частина 1. / З. Ватаманюк,

С. Панчишин. – Львів : Новий світ-2000, 2005. – 352 с.

6. Гронтковська Г. Е., Косік А. Ф., Ряба О. І. Економічна теорія: [навч. посібник для сам. вивчення дисципліни] / Г. Е. Гронтковська, А. Ф. Косік, О. І. Ряба. – Рівне: НУВГП, 2010. – 370 с.

7. Економічна теорія : Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка : [навчальний посібник] / Білецька Л. В., Білецький Л. В., Савич В. І. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 652 с.

8. Економічна теорія: [підручник] / За ред. В. М. Тарасевича. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 784 с.

9. Економічна теорія: макро- і мікроекономіка: [підручник] / За ред. З. Ватаманюка та С. Панчишина. – К.: Альтернативи, 2001. – 606 с.

10. Економічна теорія: Політекономія: [підручник] / За ред. В. М. Тарасевича. - К. : "Знання", 2012. – 206 с.

11. Зазимко А. З. Політична економія : [структурно-логічний посібник] / А. З. Зазимко. – Вид. 2-е. – К. : КНЕУ, 2006. – 358 с.

12. Історія економічних учень: [підручник] / За ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2004. – 130 с.

13. Костюк В. С. Економічна теорія: [навч. посібник] / В. С. Костюк, А. М. Андрющенко, І. П. Борейко. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 282 с.

14. Мікроекономіка: [підручник] / За ред. В. Д. Базилевича. – К.: Знання, 2007. – 677с.

15. Основи економічної теорії / ред. В. Федоренко, Ю. Ніколенко. – К., 2005. – 510 с.

16. Основи економічної теорії: [навч. посібник] / За заг. ред. П. В. Круша та ін. – К.: Каравела, 2007. – 448 с.

17. Основи економічної теорії: політекономічний аспект / ред. В. Базилевича – К., 2004. – 616 с.

18. Основи економічної теорії: політекономічний аспект: [підручник] / За ред. Г. Климка. – К. – 2004. – 615 с.

19. Політична економія: [навч. посібник] / К. Т. Кривенко, В. С. Савчук, О. О. Беляєв. – К.: КНЕУ, 2001. – 508 с.

20. Шевченко О. О. Історія економіки та економічної думки : сучасні економічні теорії : [навч. посіб] / О. О. Шевченко. – К. : Центр учбової літератури, – 2012. – 288 с.